

«Yehwaning guwahchiliri»gha bex so'al

Aka-uka, acha-singil qérindashlirimiz semige:

Yéqinda özlirini atalmish «Yehwaning guwahchiliri» dep ativalghan bezi kishiler herxil namlar bilen Mesih qérindashlirimizni azdurmaqchi bolup arimizgha soqunup kirdi. Bu xildiki kishiler bilen bashqa sorunlardimu uchriship qélishimiz mumkin. Qérindashlirimizgha melum bolushi kérekki, özige atalmish «Yehwaning guwahchiliri» dégen namni qoyuwalghan bu kishiler bid'et (heqiqettin azghan) bir mezhepke tewe kishilerdur. Bu mezhep bezide özini «Közitish Munari» (rusche «Bashnya», Ingliz tilida «[WATCHTOWER](#)») depmu ataydu.

Bu kichik kitabchini yézishtiki meqset: (a) aka-uka, acha-singil qérindashlirimizning mushu teshkilatning natoghra telimining mahiyitini bilip yétishi üçün; (b) özige «Yehwaning guwahchiliri» dégen namni qoyuwalghanlarni semimiy we kichik pé'illiq bilen agahlandurup, ularning shu teshkilatning bid'etlik hem aldamchiliqidin qutulup, Rebbimiz Eysa Mesih bolghan heqiqiy nijatliqni tépishi üçün.

«Közitish Munari» dégen mezhep 1871-yili meydangha kelgen; ular meydangha chiqqandin tartip telimlerini üç-töt qétim özgertken. Ular «saxta xush xewer» we «saxta Eysa Mesih»ni teshwiq qilmaqta.

«Yehwaning guwahchiliri» dégen bu mezhep öz namini «Yeshaya» 43:10 we 44:8diki ayetke asasen qoyghan: —

«[Siler Méning guwahchilirimdursiler, ... deydu Yahweh](#)

(Perwerdigar)»,

Köpligen ibraniyshunaslarning pikri boyiche Perwerdigarning nami «Yehwa» emes, belki «Yahweh» bolushi kérek idi. Biz bu kitabchimizda bu bid'et mezhepning özlirige qoyuwalghan namini öz péti boyiche, «Yehwaning guwahchiliri» dep alduq.

Oqurmenler Tewrattiki yuqiriqi ayetning aldi-keynidiki geplerdin éniq köreleyduki, bu sözler esli Yehudiy xelqining «qaldisi» (yaki «qalduqi»)gha, yeni shu dewrde Perwerdigargha sadıq bolghan ixlasmen Yehudiylargha éytilghanidi. Démek, ayette éytilghan «Yehwaning guwahchiliri» bolsa Yeshaya peyghemberning dewridiki Xudagha sadıq bolghan ixlasmen Yehudiylarni körsitetti; éniqki, hazir jemiyyitimizde özlirini atalmish «Yehwaning guwahchiliri» dep atıwalghanlar ayette déyilgen guwahchilar emestur. Heqiqiy «Yahwehning guwahchiliri»ning ular bilen héchqandaq munasiwiti yoq.

Tewrattiki «Yahweh» dégen nam Uyghur tilida «Perwerdigar» (Parsche söz bolup, menisi «Perwish Qilghuchi Xuda»dur) dep élinghan. Muqeddes Kitabning uyghur tilidiki «Kalam» terjimiside shu nam «Perwerdigar» dep élinghan; Shwéd qérindashlirimizning Qeshqerde 1930-yili ishligen terjimiside («Qeshqer terjimisi»de) «Yahweh» dégen nam «Xudawende» dep terjime qilinghan; «Hazirqi zaman Uyghurche terjimisi»dimu «Perwerdigar» dep élinmaqta. Xenzu tilidiki «Xéxében» terjimiside «Yahweh» sözi ahang terjimisi boyiche biwasite «Yéxéxua» dep élinghan.

«Misirdin chiqish» dewride Musa peyghemberge ata qilinghan wehiy boyiche «Yahweh» dégen namning menisi «Ezeldin bar

Bolghuchi», «Menggülük Bolghuchi» yaki «Özüm Bardurmen» dégendek bolidu («Misirdin chiqish» 3:15). «Yahweh» dégen nam «Yaritilish» 2:4de tunji qétim ishli tilgen. Xuda her qétim insan bilen ehde tüzgen chaghlirida yaki insan bilen yéqin munasiwette sözligen chaghlirida asasen shu nam körülgen; sewebi shübhisizki, shu nam Uning özgermes mahiyitini, izchil bolup kelgen köyümchanliqini we birxilliq méhribanliqini, shuningdek uning herda'im herbir wede sözliride tewrenmey ching turidighanliqini tekitleydu. Parsche «Perwerdigar» dégen isim shu menige eng yéqin kélishi mumkin, chünki Pars tilidiki «Perwerdigar» dégen sözning menisi «Xewer alghuchi», «Perwish qilghuchi»dur. Bezi alimlar uni «Da'im Bolghuchi» depmu terjime qilidu.

Bezide shé'irlarda «Yahweh» dégen nam «Yah» dep qisqartip élinidu.

Töwende «Közitish Munari» teshkilatining bezi telimlerini körüp öteyli. Bularni oqusingiz, Muqeddes Kitabni tepsiliy we estayidil oqughanlarga nisbeten, bu «telimler»ning pütünley xata ikenliki éniq körünidu: —

(a) «Közitish Munari» teshkilati Rebbimiz Eysa Mesihning pütünley hem insan hem Xuda ikenlikini inkar qilidu, belki ular Mesihni yaritilghan bir perishte dep telim béridu.

(b) Ular Muqeddes Rohni peqet bir «rohiy küch» yaki «tesir» xalas, dep telim bérip, Perwerdigar Xudaning «ata, oghul, Muqeddes Roh»tin ibaret üç bir gewde ikenlikini inkar qilidu.

(c) Ular: — Xudaning méhri-shepqiti arqiliq wujutqa keltürülgen

«yéngi hayat», yeni «menggülük hayat»qa hemmila insan érishelmeydu, peqet «Wehiy» 7:1-8de tilgha élinghan 144000 alahide shexsla shuninggha érisheleydu, dep telim béridu (gerche «Wehiy» 7:1-8de mushu 144000 kishining Isra'ilning 12 qebilisidin bolidighanliqi éniq bayan qilinghan bolsimu!).

(d) Ular: — Rebbimiz Eysa Mesih kréstke mixlanganda ada qilghan mukemmel we ulugh qurbanliqning toluq nijat-qutquzushni wujudqa chiqarghanliqini inkar qilidu. Ular Mesihning Özini qurbanliq qilishi peqet gunahlarning birxil «shertlik kechürüm qilinishi»ni wujudqa chiqardi, dep telim béridu. Shu telim boyiche insan «kechürüm qilinish» we «Xudaning padishahliqigha kirish» salahiyitige ige bolush üçün, «Közitish Munari» teshkilatining ezasi bolushi we teshkilatning qa'ide-yosunliridin chiqmay, uni ching tutushi, bolupmu her heptide birnechche sa'etlep özlirining telimige ishenmigen kishilerge «guwah bérish» xizmitini qilishi kérek.

Eger teshkilatning bir «pishqedem ezasi»din siz «Menggülük hayatqa érishtingizmu-yoq?» dep sorisingiz, u «Buni bilish mumkin emes» démey qalmaydu.

(e) Gerche Injildiki «Wehiy» dégen kitabta «Rebbimiz Eysa Mesihning ming yilliq padishahliqi» yer yüzide peqet 1000 yil yürüzülidu, andin «menggülük yéngi asman, yéngi zémin» peyda bolidu» dep éniq bayan qilinghan bolsimu, «Yehwaning guwahchiliri» bu «ming yilliq padishahliq»ni menggülüktur, dep turuwalidu.

(f) «Közitish Munari» teshkilati öz azalirigha: Opératsiye qilinghanda yaki bashqa sewebtin qan sélinish zörür téplghanda, uni qobul qilmasliqi

kérek, deydu. Ular buninggha Tewrattiki «Lawiylar» kitabida Yehudiy xelqige éytilghan «Qan yéyish men'i qilinghan» dégen ayet («Lawiylar» 17:10-12)ni asas qilghan.

(g) «Közitish Munari» teshkilati Muqeddes Kitabtiki «ademning rohi» dégen ibarini peqet «ademning nepesi»ni körsitidu, dep telim béridu. Shunga ular adem ölgende, «jan uxlash» halitige kirgen bolidu, «u uxlawatidu» dep qaraydu. Shu «uxlash»ta ademning héchqandaq sézim-hoshi bolmaydu, deydu. Kéyin «tirilish küni» kelgende, uxlap qalghan hayatliq eslige qaytidu, dep qaraydu.

(h) «Közitish Munari» teshkilati Rebbimiz Eysa Mesihning ölümdin tirilginini jismida tirilish emes, peqet «rohiy tirilish» dep telim béridu.

«Közitish Munari»ning telimliridin heqiqettin chetnigen 300din artuq saxta telimni körsiteleymiz. Emma shularni bir-birlep körsitishke sehipimiz yetmeydu. Töwende qérindashlirimiz üçün «Yehwaning guwahchiliridurmiz» deydighanlardin soraydighan besh so'alimiz bar. Ular bu besh so'algha jawab bérelmey, üni ichige chüshüp kétidu, dep ishinimiz. Bu so'allar eslide Yaqup Pirash dégen alim teripidin qoyulghan. Pirash Ependini Tewratshunasliq, Injilshunasliq saheliride mötiwer, shundaqla Ibraniy tili we Yunan tili saheside alim dep hésablashqa bolidu.

Bu so'allar hergiz «Melum birsini toghra, melum birsini xata» déyish meqsitide qoyulghan emes, belki «Yehwaning guwahchiliri» dégenlarning heqiqiy nijatliqni tépishi, menggülük hayatqa ige bolushini közlep, otturigha qoyulghan. Mushu yerde étiqadchi qérindashlirimizgha

rosul Pawlusning Timotiygha tapshurghan wesiyet-telimlirini eskertishimizge toghra kélidu: —

«Emdilikte Rebning quli jédelleshmesliki, belki hemme kishilerge mulayim-méhriban, telim bérishke mahir, sewr-taqetlik bolushi kérek; shuning bilen öz-özige qarshi bolghanlarga u Xuda belkim ulargha heqiqetni tonup yétishige towa qilidighan qelbni bérer dep, mömin-mulayimlik bilen nesihet qilsun; bundaq bolghanda ular uyqusini échip, özlirini öz muddi'asigha emel qilishqa tutqun qilghan Iblisning tuziqidin qutulalaydu» («Timotiygha (2)» 2:24-26)

Shunga, biz héchqandaq ademni kemsitmeyli, hemme ademlerge kemterlik, kichik pé'illiq bilen yardem bérishke tirishayli. Qarighuning közini achquchi peqet Perwerdigarning Rohidur.

Siz «Yehwaning guwahchiliri»din bolsingiz, töwendiki besh so'alni estayidil körüng (Yaqup Pirash)

- (a) Eysa Mesih perishtimu?
- (b) Xudaning Muqeddes Rohining Özi Xudamu, yaki birxil «rohiy küch»mu?
- (c) Sizning «saxta peyghember»ge egeshkeningiz toghrimu?
- (d) Insanning rohi peqet «nepes»limu?
- (e) Mesihning ölümdin tirilishi heqiqiy jismaniy tirilish emesmu?

Halqiliq mesile shuki — Heqiqet dégen néme? Heqiqiy telimchu?

Herqandaq telimni Muqeddes Kitabqa tayinip tekshürüshimiz kérek.

Sulayman «Pend-nesihetler»de mundaq deydu: «**Heqiqetni sétiwal, uni hergiz sétiwetme**» we yene «**U (danaliq) le'el-yaqutlardin qimmatliktur, intizar bolghan herqandaq nersengdin héchbirimu uninggha teng kelmestur**». Qedirlik dostum, mushundaq bibaha heqiqetni sétiwélishe razimusiz? Heqiqetni izdeshning axirqi netijisining qandaq bolushidin qet'iynezer, uni izchil izdeshke razimusiz?

Reb Eysa Mesih mundaq altundek sözni éytqan: —

«**Bu telimler Méning emes, belki Méni ewetküchiningkidur. Uning iradisige emel qilishqa öz iradisini baghligghan herkim bu telim toghruluq — uning Xudadin kelgenlikini yaki özlükümdin éytiwatqanliqimni bilidu**» («Yuhanna» 7:16-17; yene «Pend-nesihetler» 2:1-5nimu körüng).

Xudaning emr-yolyoruqining néme bolushidin qet'iynezer, ademning könglide uning mediti bilen «uninggha emel qilimen» deydighan niyet-qarar bolsila, undaқта u melum bir telimning Xudadin kelgen yaki kelmigenlikini jezm qilalaydu.

Töwendiki barliq mesililer Muqeddes Kitabning esli nusxisidin tehliil qilindi; démek, Injildiki ayetlerni eyni Yunan (Grék) tili nusxisidin, Tewrattiki ayetlerni eyni ibraniy tili nusxisidin tehliil qilduq. Bilishimizche bügünki künde uyghur tilida Muqeddes Kitabning üç xil terjime nusxisi bar; «Kalam terjimisi», «Qeshqer terjimisi» we «Hazirqi zaman uyghurche terjimisi». Töwende neqil keltürgen ayetler uyghur

tilidiki «Kalam terjimisi»din élinidi; ishinimizki, oqurmen meyli «Kalam terjimisi», «Qeshqer terjimisi» yaki «Hazirqi zaman Uyghurche terjimisi»ni oqusun, oxshashla bir xulasige kélidu.

Yuqiriqi üç xil uyghurche terjime nusxisini töwendiki tor betliridin chüshürüwalghili bolidu: —

www.mukaddeskalam.com («Kalam terjimisi»)

www.dunyaningnuri.com («QeshqerTerjimisi»)

www.hayatnuri.com («Hazirqi zaman Uyghurche terjimisi»)

www.injil.net

(Mushu üç xil terjime nusxisini oqughan oqurmenler «Közitish Munari»ning ingliz tilidiki «Yéngi dunya terjimisi»ni oqusa, nahayiti köp perqlerni bayqiyalaydu; ishinimizki, ularning terjimisinde nurghun mesililer mewjut).

Birinchi so'al: «Əysa Mesih Huda emes, perishtimu?»

Injil, «Ibraniylargha» yézilghan mektuptin oquyli (1:5-14): —

«Chünki Xuda perishtilerning qaysisigha: «Sen Méning Oghlumdursen, bugün Men Séni tughdurdum», we yene: «Men Uninggha Ata bolimen, Umu Manga Oghul bolidu» dégenidi?

Uning üstige, U Özining Tunjisini yer yüzige ewetkende, «Barliq

perishtiler Uningha sejde qilsun» dégen.

U perishtiler toghruluq: —

«U perishtilirini shamallar,

Xizmetkarlirini ot yalquni qilidu», dégenidi; lékin Oghli heqqide bolsa Uningha mundaq dégen:

«Séning texting, i Xuda, ebedil'ebedliktur;

Séning padishahliqingdiki shahane hasang adaletning hasisidur.

Sen heqqaniyetni söyüp, rezillikke nepretlinip kelgensen;

Shunga Xuda, yeni Séning Xudaying Séni hemrahliringdin üstün qilip shadliq méyi bilen mesih qildi».

Xuda Oghligha yene mundaq dégen:

— «Sen, i Reb, hemmidin burun zéminning ulini salding,

Asmanlarni bolsa qolliring yasighandur;

Ular yoq bolup kétidu,

Lékin Sen menggü turisen;

Ularning hemmisi kiyimdek konirap kétidu;

Sen ularni ton kebi yögep qoyisen,

Shunda ular kiyim-kéчек yenggüshlengendeк yenggüshlinidu.

Biraq Sen menggü özgermigüchidursen,

Yilliringning tamami yoqtur».

Yene, U qaysibir perishtige: —

«Men Séning düshmenliringni textipering qilmighuche,

Méning ong yénimda olturisen» — dégenidi?

Shundaq iken, perishtilerning hemmisi peqet nijatqa mirasliq

qilidighanlar üçhün xizmet qilishqa ewetilgen xizmetchi rohlar emesmu?»

Perishtiler heqiqeten mewjut, bu pakittur. Buningda gep yoq. Emma «Közitish Munari» Reb Mesih Eysa toghruluq «U perishte» deydu. Ular yene: «Mesih Eysa emeliyette «bash perishte Mika'il'ning özi shu» deydu. «Eysa Mesih perishtidur» dégen telim eng awwal miladiye 3-esirde, heqiqettin azghan, Misirning Aléksandriye shehiridiki Ari'us isimlik bir adem teripidin teshebbus qilinghan. «Yehwaning guwahchiliri»ning közqarishiche «Eysa Mesih perishte iken; U «toluq Xuda» emes, belki peqet bir «ikkilemchi Xuda» iken. Bu nahayiti chong bir mesile.

Injil, «Yuhanna» 1:1de **«Muqeddemde «Kalam» bar idi; Kalam Xuda bilen bille idi hem Kalam Xuda idi»** dep oquymiz. «Yehwaning guwahchiliri»din beziliri mushu ayetni «Muqeddemde «Kalam» bar idi; Kalam Xuda bilen bille idi hem Kalammu <bir Xuda> idi» dep terjime qilidu. Démek, ular «Kalam»ni <bir kichik Xuda>, xalas» dep chüshendüridu. Yene bir tereptin «Közitish Munari» teshkilati «Xuda bir» dep étirap qilidu; undaqa, ular öz terjimisidiki «Eysani <bir ikkilemchi Xuda>» dégen ghelite sözni qandaq chüshendüridu?

«Yeshaya» kitabida Perwerdigar (Yahweh): **«Men bolsam Perwerdigar, Mendin bashqa biri yoq; Mendin bashqa Xuda yoqtur»** deydu (45:5de). «Qanun sherhi» 32:39dimu U **«Manga hemrah héchqandaq ilah yoq»** deydu. Mushu ayetlerdin qarighanda, «Közitish Munari»ning telimide mesile nahayiti éniq körünidu. Hemmimiz «Xuda bir» deymiz. Xuda **«Manga hemrah héchqandaq ilah yoq»** deydu.

Yahwehtin bashqa héchqandaq Xudaning mewjut emesliki, «Uningha hemrah héchqandaq ilah» yoqluqi éniq tursa, Eysa Mesih qandaqsige «ikkilemchi Xuda» bolup qalidu? Mushu ayetlarning birdinbir mumkin bolghan toghra chüshendürülüshi, Xuda Özi «Üch bir gewde»dur.

Biz Xudani «Üch bir gewde» dések, «Yehwaning guwahchiliri» Muqeddes Kitabta «Üch bir gewde».. dégendek ibariler körülmeydu, déyishi mumkin. Derweqe shundaq. Emma Muqeddes Kitabta melum bir ibarining tépilmashliqi «Muqeddes Kitabta shu uqum mewjut emes» dégendingin bésharet bermeydu.

Mesilen, «Közitish Munari»ning nurghun kitab-zhurnallirida körülüwatqan «Ming yilliq padishahliq», «Xudaliq hökümet», «Yaratquchining tinch we muqim yéngi dunya tüzümi» dégendek nurghun ibarilermu Muqeddes Kitabta tépilmaydighu? Pakit shuki, «Mesihning ming yilliq padishahliqi», «Xudaliq hökümet» dégen uqumlar Muqeddes Kitabta éniq ipadilinidu, lékin bu söz-ibariler Muqeddes Kitabta körülmeydu.

Shundaq iken; Muqeddes Kitabtimu «Üchte bir», «Üch bir gewde» dégen ibariler körülmeydu, lékin bu heqiqet intayin éniq ayan qilinidu.

Emdi yuqiriqi mesile üstide qaytidin toxtilayli. «Közitish Munari»dikiler bizge «Eysa Mesih perishte» dep éytidu. Késip éytimizki, hergiz undaq emes. Biz «Ibraniylargha» 1:8de Xudaning Oghligha éytilghan munu sezlerni oquymiz: —

«...lékin Oghli heqqide bolsa Uningha mundaq dégen: —

«Séning texting, i Xuda, ebedil'ebedliktur»».

Andin «Ibraniylargha»da «Zebur» 45:6-7din töwendiki sözler neqil keltürüldü: —

«Séning texting, i Xuda, ebedil'ebedliktur;
Padishahliqingdiki shahane hasang, adaletning hasisidur.
Sen heqqaniyliqni söyüp, rezillikke nepretlinip kelgensen;
Shunga Xuda, yeni Séning Xudaying, Séni hemrahliringdin
üstün qilip shadliq méyi bilen mesih qildi»

Tewrat-Zebur bolsa ibraniy tilida yézilghan. Mushu yerde «Xuda» dégen söz ibraniy tilidiki «Elohim» dégen sözning terjimisi. Mushu ayetlerde «Séning Xudaying», yeni Mesihning Xudasi Uni (Mesihni) «mesih qildi». Démek, «mesih qilinghan» zat Mesih Eysa, elwette. Bu ayetlerde Mesihke qarita «Séning texting, i Xuda, ebedil'ebedliktur» déyilidu. Shunga U Xudatur («Elohim»dur).

«Xuda perishtilerning qaysisigha: «Sen Méning Oghlumdursen, bugün Men Séni tughdurdum», we yene: «Men Uninggha Ata bolimen, Umu Manga Oghul bolidu» dégenidi?» («Ibraniylargha» 1:5-6). Qedirlik oqurmen, siz Muqeddes Kitabtiki bu so'algha jawab bérelemsiz?

Buni oqup siz qandaqmu «Eysa Mesih peqet bir perishte, xalas» déyeleysiz?

«Ibraniylargha» 1:6de yene: «U (Xuda) Özining tunjisini yer yüzige

ewetkende, «Barliq perishtiler Uninggha sejde qilsun» dégen» déyilidu. Eysa Mesih tughulghanda, bowaq bolsimu, barliq perishtiler Uninggha sejde qildi («Luqa» 2:13nimu körüng). U Xuda bolmisa, perishtiler qandaqmu Uninggha sejde qilsun? Grék tilida «sejde qilsun» dégen söz «proskunésotan» déyilidu. Mushu yerde «proskunésotan» ibranij tilidiki «xishtaqwaya» dégen sözning terjimisiur. Menisi «boysunsun» emes, belki «ibadet qilsun» «sejde qilsun» dégenliktur.

Xuda Isra'il xelqige «**Séning Mendin bashqa héchqandaq ilahing bolmaydu**» dégen yerde («Misirdin chiqish» 20:2, «Qanun sherhi» 5:6-7), qandaqmu Özidin bashqa birge sejde qilishqa yol qoysun? Eysa Mesih Özi Xuda bolmisa, Xudaning bu sözliri ziddiyetlik bolup qalmamdu?

Mumkinki, mushu nuqtigha kelgende beziler bashqa bir so'alni qoyidu: «Eger dégingizdek Eysa Mesih heqiqeten Xuda bolsa, u qandaqmu «**Ata Mendin ulughdur**» deydu? («Yuhanna» 28:14)

Xosh, «Filippiliqlargha» 2:8-11de biz Mesih Eysaning «Özidin hemmini quruqdishini» toghruluq oquymiz: —

«U (Mesih) **Xudaning tip-sheklide bolsimu,**
Özini Xuda bilen teng qilishni olja qilip tutuwalmidi;
Eksiche, U Özidin hemmini quruqdidi,
Özige qulning sheklini élip,
Insanlarning siyaqigha kirip, insaniy tebi'ettin ortaqqdash bolup,
Özini töwen qilip,
Hetta ölümgiche, yeni kréstitiki ölümgiche ita'etmen boldi;

Shunga Xuda Uni intayin yuqiri k t r p mertiwilik qildi,
Uningha herqandaq namdin  st n bolghan namni
b ghishlidiki,

Eysaning namigha asmanlarda, yer y zide hem yer astida barliq
tizlar p k l p,

Xuda'atigha shan-sherep kelt r p herbir til Eysa Mesihning
Reb ikenlikini  tirap qilidu.

Shuning bilen, ey s y ml klirim, siler hemishe ita'et
qilghininglardek, peqet men yeninglarda bolghinimdila emes, belki
hazirqidek men silerdin neri bolghanda t xim shundaq ita'et bilen
eyminishte, titrigen halda  z nijatinglarni herterepke tetbiqlashqa
intilinglar».

Qisqisi, bu t kist bizge «Xudaning Kalami»,  zi Xuda bolghan
Mesihning insan bolghanliqini ayan qilidu; U insan bolghachqa, «Atidin
t wen» turidu, elwette.

T wendiki s lishturmining bizge yardimi bolushi mumkin. Bizning
shehirimizde bir yaghachchiliq dukini bar. Dukanning xojayinining
leqimi «Qasqan», uning oghliningmu leqimi «Qasqan»; ular «Chong
Qasqan» we «Kichik Qasqan»lardur. Her ikkisi insandur. Her ikkisi
erkektur. Tebi'et jehetidin (insan bolush jehetidin)  ytqanda her ikkisi
oxshash, ikkilisi yaghachchi, barawer, l kin chongi kichikidin  st n
turidu. Orun jehetidin  ytqanda biri yene biridin ulugh turidu.

Mesihmu «Xudaliq tebi'et jehetidin»  ytqanda Xuda'Ata bilen teng,
emma insanliq nuqtisidin «Ata Uningdin ulugh». D mek, Eysa Mesihning

Özi Xuda bolghini bilen, Uning «Ata Mendin ulugh» dégen sözini chüshenmek anche qiyin emes. Gerche bu uqumni toluq chüshinishte qiyinchiliq bolsimu, lékin bu ishning pakit, heqiqet ikenlikige ispat bolalmaydu.

Biz so'alimizni qayta tekrarlaymiz: «**Barliq perishtiler Mesihke sejde qilidighan**» tursa, Mesih qandaqmu perishte bolsun?» Xuda bir tursa we «Ibraniylargha» 1:6timu Mesih «Xuda» dep atalghan tursa («**Séning texting, i Xuda, ebedil'ebedliktur**»), u qandaqmu «ikkilemchi Xuda» bolsun?

Éniqki, bu yerde yene bir so'al tughulidu: «Eysa Özi Xuda iken, undaqta U du'a qilghanda kimgé du'a qilidu?». Bu mesilige jawab bérishtin awwal Xudaning nami «Elohim» toghruluq azraq toxtilimiz: —

«Huda» dégen namning ibraniy tilida («əlohim») dep élinishi

Ibraniy tilining mundaq qiziq ikki alahidiliki bar. Birinchi, bezi sözler peqet köplük sheklide ipadilidu. Ibraniy tilida «sular» («mayim») dégen köplük shekilla bar; «su» dégen birlik shekil yoq. «asmanlar» («shamayim») dégen köplük shekilla bar; «asman» dégen birlik shekil yoq. Ibraniy tilida adette «Xuda» déyelmeydu, «Xudalar» («Elohim» yaki «Élohim») déyilidu, lékin menisi yenila «Xuda»dur. «Xuda» «birlik shekil»de ipadilense, «El» déyilidu, mesilen «El-Shaday» (Hemmige qadir Xuda). Bu shekil az uchraydu. Tewratta köpinche waqitlarda «Xuda» «Elohim» déyilidu.

Ikkinchidin, ibraniy tilida «köplük»ni bildüridighan ikki xil «qoshumche» bar. Birinchi qoshumche «-ot» bolup, «ikki»ni bildüridu; ikkinchi qoshumche «-im» yaki «-him» bolup, «üch» yaki «üchtin köp»ni bildüridu. Uyghur tilidiki «kitab» dégen sözni türlep körsetsek uning shekilliri mundaq bolidu: —

«kitab» — birla kitab

«kitabot» — ikki kitab

«kitabim» — üch yaki üchtin köp kitab.

«**Muqeddemde Xuda asmanlar bilen zéminni yaratti**» («Yaritulish» 1:1)

Bu ayettiki «Xuda» dégen söz ibraniy tilidiki «Elohim» dégen sözning terjimisi dur.

Shuning bilen Muqeddes Kitabning «**Muqeddemde Xuda asmanlar bilen zéminni yaratti**» dégen bu birinchi jümliside «Xuda» dégen söz «üch yaki üchtin köp» dégen shekilde, yeni «Elohim» dégen shekilde ipadilinidu, lékin pé'il («yaratti») bolsa «birlik shekli»de ipadilinidu. «yaratti» dégen pé'il «ikkilik sheklide» yaki «köplük sheklide» uchrinmaydu.

Ibraniy tilida eger bu jümlining igisi Xuda «birinchi shexs» bilen ipadilense, undaқта «yaratti» dégen pé'il «yarattim» déyilishi kérek idi.

Démek, Muqeddes Kitabning birinchi jümliside Xuda köplük shexste bolsimu, birla shexstek ish köridu, dégen uqum puritilidu. Tewratta xatirilengen Xudaning herqandaq ish-heriketliride «Elohim» dégen nam ishli tilgen bolsa, shu ayetlerning hemmiside dégüdek Xudaning herikiti

«birlik shekli»diki pé'il bilen ipadilinidu.

Bir qétim birsi Mesih Eysadin, «**Tewratta, pütün emrlerning ichide eng muhimi qaysi?**» dep soridi. Rebbimiz jawaben: «**Eng muhim emr shuki, «Anglighin, ey Isra'il! Perwerdigar Xudayimiz bolghan Reb birdur. Perwerdigar Xudayingni pütün qelbing, pütün jéning, pütün zéhning we pütün küchüng bilen söygin»»** dédi («Markus» 12:26)

Rebbimiz mushu yerde Tewrattiki sözni neqil keltürüp jawab béridu («Qanun sherhi» 6:4ni körüng). Bu sözler ibraniylar üçün Tewrattiki eng muhim sözler hésablinidu. Sözning béshida (eyni tékistte) «anglanglar, ey Isra'il: — Perwerdigar Xudayimiz, Perwerdigar bir birliktur» déyilidu. Ibraniyche «Shma, Yisra'el! Yahweh Eloheynu Yahweh éxad» déyilidu. Bu jümle sözmusöz terjime qilinsa «**Anglanglar, ey Isra'il: — Perwerdigar Xudalirimiz, Perwerdigar bir birliktur**». Xuda köplükmu? Yaq! Lékin U «**bir birliktur**». Bu sözni chüshinish üçün «Yaritilish» 2:24ni köreyli: «**Shuning üçün er kishi ata-anisidin ayrilip, öz ayaligha baghlinip bir bolup, ikkisi bir ten bolidu**». «Bir ten» mushu yerde «éxad» («birlik») dégen söz bilen bildürülidu. Er-ayal bir birlik bolidu. Ikkisi bir bolidu. Eger ular jüpleshkende yene bir shexs apiride bolsa, ular shu chaghda «üchte bir» bolidu. Mana bu chong bir sirdur. Insan «Xudaning süret-obrazi»da yaritilghandur. Xuda bir, emma U birdin köp shexstur.

Bu uqumni chüshinish tesmu? Istipan chalma-késeq qilinip, ölümü aldida asmanlarning échilghinini, Eysa Mesihning Atisining ong teripide

turghinini körgen. Bu ishlarni chüshinish tes, lékin Muqeddes Kitabta shundaq déyilgeniken, ishinishimiz kérek, elwette. Eysaning Atisi Xudatur, U Özi Xudatur. Ular ikki shexs, emma bir Xudatur. Eysa Mesih insanning salahiyitini alghachqa, Uni hazir 100% insan, shundaqla 100% Xuda déyishimiz kérek («Ibraniylargha» 13:8). Oghul pütünley insan salahiyitide bolup, pütünley Öz Atisigha tayinip Muqeddes Rohning küch-qudritide yashaydu. Shu tereptin U bizning menggülik hem ajayib mukemmel ülgimizdur. Shuning üçhün U Atisigha du'a qilatti hem hazirmu du'a qilidu! («Rimliqlargha» 8:34, «Ibraniylargha» 7:25).

Bu pakitlarni toluq chüshineleymizmu? Jawabi, chüshinelmeymiz, lékin biz bu pakitlarni ishench-étiqad bilen qobul qilishimiz lazim; chünki Muqeddes Kitabta shundaq déyilgendur. Men addiy cheklik bir insan, cheklik chüshinishim we méngemge tayinip, cheksiz ulugh Xudani chüshinelemdim? Men kim? Peqet Xudaning Özila Xudani chüshinidu. Injilda «**Biz hazir bir tutuq derizidin müjmel halda körimiz, lékin shu chaghda yüzmuyüz körimiz: hazir men qismen tonuymen, shu chaghda men méni tonup kéliwatqandek tonuymen**» («Korintliqlargha (1)» 13:12) déyilidu; emma «mukemmellik» téxi kelmidi; chüshensemmu, chüshenmisemmu, men Xudaning Muqeddes Kitabta bergén barliq wehiylirige ishinip ularni pütünley qobul qilishim kérektur. Bolmisa, men étiqadchi hésablanmaymen.

Men bir hamilidar ayalgha qarighinimda, körginim bir ademmu yaki ikki ademmu? Ana we hamile jismaniy, fizi'ologiyé jehettin pütünley birleshtürülgen. Men bir ademni körüwatimen, yene ikki ademnimu

körüwatimen. Er-ayalni alsaq, ular birla ten, yaki ikki ten bolamdu? Xuda ularni «bir ten» deydu; men Muqeddes Kitabning közqarishi bilen, ikki ademni bir tende körüwatimen. Injilda, er kishining téni ayalningki, ayal kishining téni erningkidur, déyilidu («Korintliqlargha (1)» 7:4). Biz «Xudaning süret-obrazi»da bolghanmiz. Bu ishlar bizge U toghruluq heqiqetni ögitidu. Künlerning biride, Mesih bilen yüz tura körüşkinimizde toluq chüshineleymiz, lékin hazir «[tutuq derizidin müjmel halda körimiz](#)» («Korintliqlargha (1)» 13:12).

Bu ish toghruluq eng axirqi bir gep. «[Perwerdigarning ulughluqi — Özining qilghan ishini ashkarilimighinida; padishahlarning ulughluqi — bir ishning sirini yésheliginide](#)» («Pend-nesihetler» 25:2) Xuda nurghun ishlarning sirlirini, étiqadsiz ademlerdin yoshurghan we yoshuridu. Bundaq ademler hergizmu ashu ishlarning ajayibliqini körelmeydu. Emma «ishning sirini yéshidighan padishahlar» bolsa, Xudaning qilghan ishlirining ehmiyitini izdigüchi mömin bendilerdur. Bu dunyadiki kishiler Xudaning mömun bendilirini «eqilliq» déyishi natayin, lékin ularni «nadan, qatmal» déyishi mumkin. Lékin Xudaning sirlirini körüş üçün yaki chüshinish üçün «eqilliq bolush» shert emes; shertni déyishke toghra kelse, peqet kichik pé'illiq, semimiylik we Xudagha shertsiz ita'et qilishtin ibarettur. Mana mushundaq ademlerningla bu ishlarda estayidilliq bilen izdinishige, kichik pé'illiq bilen oylinishigha we tepekkur qilishigha toghra kélidu. Netijide, ular Xudaning sirlirini köreleydu we körgendin kéyin Xudagha téximu chongqur ibadet qilidu. Ishench we étiqadla mushundaq sirlarni qobul qilalaydu, lékin mushu dunyadiki «logika»gha ching ésiliwalidighan étiqadsizlar hergizmu ularni chüshinelmeydu, hetta u dunyadimu

körelmeydu.

Ikkinchi so'alga kéleyli: —

(b) «Hudaning Muqeddes Rohining Özi Hudamu, yaki peqet birhil «rohiy küch»mu?»

Uzun waqittin béri «Közitish Munari» teshkilati «Muqeddes Roh peqet birxil rohiy küch, birxil küchlük tesir, Xudaning ademlerni yétekligüchi küchi, xalas» dep telim bérip kéliwatidu.

Muqeddes Kitabta Muqeddes Roh toghruluq éytilghan ayetlerde Muqeddes Rohni shey'i qatarida emes, belki shexs qatarida sherhileydu. Mesilen, U angloydu, U köridu, U sézidu.

«Yehwaning guwahchiliri»din beziliri Xudaning Rohining «shexs ikenliki»ni inkar qilmaqchi bolup, Muqeddes Rohni her türlük éléktronluq eswablarning roligha oxshitidu. Ular özlirining qarishini chüshendürüsh yolida mikrofonmu «angloydu»ghu, foto apparatlarmu «köreleydu»ghu, ilmiy eswablar «sézeleydu»ghu, deydu. Emeliyette ular «roh» dégen sözni héch chüshenmeydu.

Pawlus Efesus (Efes) jama'itige: «**Xudaning Muqeddes Rohigha azab bermengler**» dep jékileydu (Efesusluqlargha» 4:30, «Yeshaya» 63:10nimu körüng). Éniqki, rosul Pawlusning déyishiche «Muqeddes Roh» bir shexstur, hergizmu héssiyatsiz, hoshsiz «éléktronluq

apparat»tek birxil «shey'i» emes. «Foto apparatim azablandi» dégendek gep bekmu külkülük emesmu?

Bir küch özi toghruluq «Men, Manga» dégen sözlerni ishlitelemdu? Antakya shehiridiki jama'ette mundaq bir ish yüz bergen:

«Ular Rebning ibaditide bolup roza tutuwatqan bir mezigilde, Muqeddes Roh ulargha:

— Barnabas bilen Sa'ulni Men ularni qilishqa chaqirghan xizmet üçün Manga ayrip qoyunglar, — dédi» (rosullarning pa'aliyetliri» 13:1-2)

Buninggha néme deysiz?

«Rosullarning pa'aliyetliri»diki 5:3 we 5:4ni sélishturup oqung, we 15:28, 21:11, «Timotiygha (1)» 4:1-3, «Ibraniylargha» 3:7, «Wehiy» 2:7, 2:11, 2:17, 2:29, 3:6, 3:13, 3:22, 22:17nimu körüng.

Bulargha néme deysiz?

«Rimliqlargha» 8:25-26de rosul Pawlus bizge: «**Rohning Özi ipadiligüsiz nale-peryad bilen biz üçün Xudaning aldida turup du'a-tilawet qilmaqta**» deydu. Birxil «rohiy küch» adem üçün «Xudaning aldida turup du'a-tilawet qilalamdu? «Nale-peryad bilen» du'a qilalamdu?

Rebbimiz Muqeddes Roh toghruluq mundaq dégen: «**Insanlarning ötküzgen hertürlük gunahliri we qilghan kupurluqlirining hemmisini kechürüşke bolidu. Biraq insanlarning Muqeddes Rohqa**

qilghan kupurluqi héch kechürülmeydu» («Matta» 12:31).

Mushu yerde «Muqaddes Rohqa kupurluq qilish» gunahining qandaq gunah bolidighanliqini tehliil qilmaymiz. Biz peqetla «Yehwanning guwahchiliri»din shu so'alni sorimaqchimizki, «Eger déginginglardek Muqaddes Roh peqet birxil shey'i, birxil «rohiy küch» yaki «tesir» bolsa, unda qandaqmu Uninggha «kupurluq qilish» dégendek gunahlar mewjut bolsun?

Üchinchi so'algha kelduq: —

(c) Sizning «sahta peyghember»ge egeshkeningiz toghrimu?

Bu so'al «peyghemberler» we «bésharetler» toghrisidur. Awwal «Qanun sherhi» 18:20ni oquyli: —

«Emma Méning namimda bashbashtaqliq qilip Men uninggha tapilimighan birer sözni sözlise yaki bashqa ilahlarning namida söz qilidighan peyghember bolsa, shu peyghember öltürülsun.

Eger sen könglüngde: «Perwerdigar qilmighan sözni qandaq perq étimiz» déseng, bir peyghember Perwerdigarning namida söz qilghan bolsa we u bésharet qilghan ish toghra chiqmisa yaki emelge ashurulmisa, unda qandaq bu sözni Perwerdigardin chiqmighan; shu peyghember bashbashtaqliq bilen sözligen dep, uningdin qorqma (yaki, «uninggha pisent qilma»).

Yalghandin «Yahweh-Perwerdigar üçün söz qilimen» dewalghan

nurghun kishiler bar; ularning chawisini chitqa yayidighan bir heqiqet bar; ular Perwerdigarning namida aldin'ala éytidighan kelgüsi ishlar emelge ashurulmaydu. Mana bular saxta peyghemberlerdur.

Bizning qolimizda «Oyghinish» we «Közitish Munari» dégen birnechche kona zhurnallar bar; bularning hemmisi Közitish Munari teshkilatigha tewe «Muqeddes Kitab we kitabchilar uyushmisi»ning 1950-yillardiki metbu'atlidir. Biz bu zhurnallardin: «Birinchi Dunya Urushi barliq xelqler üçün alemshumul tinchliqni wujudqa keltüridu...; buningdin kéyin «Dunya Urushi» hergiz bolmaydu» dégen siyasiyonlar «saxta peyghemberler»dur» dégen sözlerni oquymiz. Shu siyasiyonlar emeliyette «Perwerdigarning namida söz qilghan» emes, lékin «Közitish Munari» ularni «saxta peyghemberler» deydu; chünki ular aldin'ala éytqan ishlar emelge ashurulmighanidi. Shu siyasiyonlar «saxta peyghemberler» déyilgeniken, undaқта emeliyette «Perwerdigarning namida söz qilimen» dewalghan, kelgüsi «saxta ishlarni aldin'ala éytqan»larni téximu «saxta peyghember» déyish kérek emesmu!

«Közitish Munari» teshkilati bolsa kelgüsi toghruluq saxta, yalghan bésharetler bergen her türlük diniy guruhlar, bolupmu Mesihiy guruhlarni qattiq tenqid qilidu. Teshkilat özige egeshkenlerge: «Yehwaning namida saxta bésharetlerni, kelgüsi ishlarni yalghandin aldin'ala éytqanlarning hemmisi saxta peyghemberlerdur; ulardin néri bolushimiz kérek; ulardin néri ketmisek Perwerdigargha qarshi chiqqanlardin bolimiz» dep qattiq agahlanduridu.

Toghra! Bu dana dewettur. Saxta peyghemberlerdin hélimu yiraq turishimiz kérek, bolmisa bizmu ulargha oxshash Xudagha qarshi

chiqqan bolimiz. Shu terepte «Közitish Munari»ning shu telimi yuqirida «Qanun sherhi»diki ayette körsitilgen emрге oxshashla toghra. Shu agahlandurush pütünley toghra.

Qolimizda «Ming yilliq padishahning sehiri» (Ingliz tilida «Millennial Dawn») dégen bir zhurnal turidu. Bu zhurnal eslide 1889-yili neshr qilinghan, kéyin yene qayta köpeytip bésilghan. Bash tehriri «Közitish Munari» teshkilatning asaschisi, yeni Charlis Teyz Russél idi. Bu zhurnalning 101-bétidiki «ikkinchi bölüm»de, «Waqit yétip keldi» dégen mawzu astidiki «yat ellerning waqti» dégen mezmundiki maqalide mundaq déyilidu: —

««Xudaning padishahliqi» alliqachan bashlandi» dégen bayanimiz toghrisidiki nurghun ispatlarga ejeblenmenglar... Xuda Öz küch-qudritini miladiye 1878-yili ishletishke bashlighan... andin «Wehiy» 16:14de dégendek «Pütkül yer yüzidiki padishahlar Hemmige Qadir Xudaning dehshetlik künidiki jengge jem qilinidu». Bu ishlar miladiye 1914-yilida tügeydu; bu jengde pütkül dunyaning barliq hökümetliri aghdurulidu ... Bu ishlar alliqachan bashlanghan» (ixchamlandi).

Bu ishlar emelge ashurulghanmu?

100-bette biz mundaq sözlerni körimiz: —

«Shuning bu künde, yeni Perwerdigarning bu künide (démek, 1878-yilida)... Rebbimiz Özining hazirghiche ishletmigen zor küch-qudritini qoligha élip seltenet qilishqa bashlidi (démek, Xudaning padishahliqi bashlandi). Bu pütkül dunyagha zor külpet keltüridu, emma dunya téxi buni waqtinche tonup yételmeydu. Lékin 1914-yilining axirida, pütkül dunya Xudaning shu padishahliqini toniyalaydu; shu chaghda hazirqi

dunyadiki hökümetler pütünley aghdurulidu, Xudaning padishahliqi «Xudaning dehshetlik künidiki jeng» arqiliq yer yüzide berpa qilinidu. Külpetler «Harmagédodon jengi» bilen 1914-yilida axirlishidu».

Bu ishlar emelge ashurulghanmu?

Bu geplerni ularning asaschisi Russél Ependi otturigha qoyghan. 1878-yili bu ishlar yüz bermigendin kéyin, u 1889-yilidiki zhurnilida «Emeliyette Mesih 1878-yili diqqitini dunyagha qaratqanidi» deydu.

Bügünki künde bolsa «Közitish Munari»dikiler bu xataliqlarni chüshendürmekchi bolup yene: «Emeliyette Mesih 1914-yili diqqitini dunyagha qaratqan» deydu.

Zadi qaysisi toghra?

Russél Ependi eyni 1889-yili: ««Közitish Munari» Xudaning birdinbir wekillik teshkilatidur» dégen; andin u «Yehwaning namida» ochuq-ashkare saxta bésharetlerni bergen: (a) «Harmagédodon jengi» 1914-yilining axiri axirlishidu; (b) shuning bilen dunyadiki barliq hökümetler aghdurulup, Xudagha boysunidu; (c) shu chaghda Xudaning padishahliqi berpa qilinidu.

1914-yili Birinchi Dunya Urushi partilidi, töt yil qorqunchluq, qanliq urushta nurghun ademler öldi. Lékin u «Harmagédodon jengi» («Wehiy» 16:16) emes idi, hetta uningdiki nurghun jenglarning héchbiri Harmagédongha yéqin jayda yüz bermidi. Uning üstige, shu urushtin kéyinki «Ikkinchi Dunya Urushi» téximu qanliq boldi. Démek uning éytqanliri «saxta bésharet» bolmay néme? Russél Ependi «Yehwagha qarshi chiqqan» hésablanmamdu?

«Közitish Munari» 1914-yilidin bashlap neshr qilgan zhurnallirining sanlirini körmekchi bolsingiz töwendiki torbetlirige kiring: —

<http://www.cftf.com/1914/index.html#p5>

Töwendiki tor betliridimu «Közitish Munari»ning telimliri tepsiliy tehli qilinidu (Ingliz tilida).

<http://www.contenderministries.org/>

[jehovahswitnesses/comparison.php](http://www.contenderministries.org/jehovahswitnesses/comparison.php)

<http://carm.org/biblical-response-to-jehovahs-witnesses>

<http://www.bethinking.org/jehovahs-witnesses/>

[what-to-say-to-jehovahs-witnesses/](http://www.bethinking.org/jehovahs-witnesses/what-to-say-to-jehovahs-witnesses/)

<http://www.christiananswers.net/q-eden/edn-r005.html>

<http://www.gotquestions.org/Jehovahs-Witnesses.html>

Xenzu tilida: —

<http://www.gotquestions.org/Chinese/>

[Chinese-Jehovahs-witnesses.html](http://www.gotquestions.org/Chinese/Jehovahs-witnesses.html)

<http://www.gotquestions.org/>

[T-Chinese/T-Chinese-Jehovahs-Witnesses.html](http://www.gotquestions.org/T-Chinese/T-Chinese-Jehovahs-Witnesses.html)

<http://cclw.net/gospel/asking/>

[yiduanbianhuo/htm/07.htm](http://cclw.net/gospel/asking/yiduanbianhuo/htm/07.htm)

<http://cclw.net/gospel/new/>

[zjjmbjb/htm/chapter07.html](http://cclw.net/gospel/new/zjjmbjb/htm/chapter07.html)

Mushu torbetlerde «Közitish Munari»ning özliri chiqarghan zhurnalliridin bu teshkilatning asaschi we yolbashchiliri bolghan Charlis

Teyz Russél, Rutérford sotchi, Natan Kinor qatarliqlarning qayta-qayta saxta bésharetlerni bérip (1937-, 1968-, 1974- we 1975-yilliri toghruluq) egeshküchilirini azdurghanliqi éniq körünidu. «Közitish Munari»dikiler «Burun nurghun ishlarni chüshenmeptikenmiz» dep, özlirining burunqi xataliqlirini aqlisa bolmaydu. Xudadin kelgen xewer 100% toghra bolidu. Tewrat dewride Xuda Öz xelqige «bésharet bergüchiler» toghruluq qilghan emr mundaq: — birsi bésharet bergen bolsa, bésharettiki mezmunning toghriliqi 100%din töwen bolsa, uni chalma-késeq qilish kérek idi.

«Közitish Munari» teshkilati bashqilarni ölcheshke salghan «tik ölchigüch yip»ni («Amos» 7:7-9ni körüng) özlirini ölcheshke salsa bolmamdu? Shu teshkilatning özi saxta bir peyghember emesmu?

Tötinchi so'algha kéleyli: —

(d) Insanning rohi peqet «nepes»limu?

«Közitish Munari» teshkilatining insanning tebi'et-mahiyiti toghruluq telimi shuki, «Insan bolsa pütünley jismaniy bir mexluqtur» — démek, ularning qarishi boyiche insanning «rohiy hayati», «ichki dunyasi» bir jismaniy halet, xalas. Ular grék tilidiki «pnyuma» dégen söz hem «psuxe» dégen sözni menidash sözler dep qarap, ularning menisini peqet «nepes», «tiniq» dep chüshendüridu. Emeliyette grék tilidiki «pnyuma» dégen sözning menisi hem «roh» hem «nepes» dégen ikki uqumni bildüridu, «psuxe» dégen söz «jan» yaki «ichki dunya» dégen uqumni bildüridu.

Emma bu sözlerni Injil melumatidin tehlil qilsaq, «psuxe» dégen sözning menisi «hosh», es-hosh», «jan»ni bildüridu (hazirqi zamandiki «psixologiyeye» sözi shu sözdin kelgen bolup, «insanning «psuxisi» («pissika»si)»ni tetqiqat qilidighan pen dégen menide qollinilidu).

Durus, grék tilida «pnyuma» dégen sözning «nepes», «tiniq» dégen menisimu bar. «Közitish Munari»ning telimi boyiche, adem ölgende uning «tiniq»i yoq bolidu. «Ölgenler uxlaydu» — démek, ölgüchilerde héchqandaq es-hosh bolmaydu, ular héchnéme bilmeydu — mana bu ularning telimidur.

Bu telimning mutleq xataliqini Muqeddes Kitabtiki nurghun betlerdin ispatlighili bolidu.

«Yaritilish» 1:26de insanlar «Xudaning süret-obrazi»da yaritilghan, dep oquymiz. Andin 2:7de «Perwerdigar Xuda ademni yerning toposidin yasap, hayatliq nepesini uning burnigha püwlidi; shuning bilen adem tirik bir jan boldi» dep oquymiz.

Mana mushu yerde «hayatliq nepesi»ni, Xuda Adem'atimizning burnigha puwlidi, u «tirik bir jan» boldi. Ibraniy tilida (grék tiligha oxshash) hem «nepes» hem «roh» birla söz bilen ipadilinidu (ibraniy tilida «ru'ah»). Insan «Xudaning süret-obrazi» bolghachqa, Xudada Roh bar bolghaniken, insandimu roh bolidu, elwette.

«Pend-Nesihetler» 20:27de «**Ademning roh-wijdani** (ibraniy tilida «rohi») — **Perwerdigarning chirighidur, u qelbning herbir teglirini tekshürüp perq éter**» dep oquymiz.

«Roh» chiragh bolalaydu, lékin «nepes» hergiz chiragh bolalmaydu.

Ezakiyal peyghember «yéngi ehde» toghruluq wehiy qobul qilghanda uninggha: «**Men silerge yéngi qelb bérimen, ichinglarga yéngi bir roh salimen; téninglardiki tash yürekni élip tashlap, méhrlik bir qelbni ata qilimen. Méning Rohimni ichinglarga kirküzüp, silerni emr-permanlirim boyiche mangghuzimen, hökümlirimni tutquzimen, shuning bilen ulargha emel qilisiler**» déyilidu.

Ademning rohi peqet uning nepesi bolsa, undaqta Xudaning uninggha «yéngi bir roh»ni ata qilishining néme hajiti?

«Markus» 2:8 biz Rebbimiz toghruluq: «**Shu'an Eysa rohida ularning köngülliride shundaq gumaniy so'allarni qoyuwatqanliqini bilip yétip,...**» dep oquymiz.

Birsi öz «tiniqida» qandaqmu melum ish toghruluq melumatni qobul qilip we uni bilip yételeydu?

Rebbimiz kréstte ölginide, u «**I ata! Rohimni qolunggha tapshurdum**» dédi («Luqa» 23:46).

Eger roh peqet «nepes» bolsa, «**qolunggha nepesimni tapshurimen**» déyishning néme ehmiyiti?

Istipan Reb toghruluq guwah bergenliki üçhün chalma-késeq qilinghanda «**I Reb Eysa, méning rohimni qobul qilghaysen!**» dep du'a qildi («Rosullarning pa'aliyetliri» 7:59)

Insanning rohi peqet «nepes» bolsa, Rebbimiz Eysagha uni qobul qilishni iltija qilishning néme hajiti?

«Korintliqlargha (1)» 2:11-12de insanning rohi toghruluq hem shundaqla Xudaning Rohi toghruluq bezi muhim heqiqetlerni oquymiz:

—

«Chünki insanlarda, insanning könglidikini bilgüchi shu insanning rohidin bashqa nerse barmu? Shuninggha oxshash, Xudaning rohidin bashqa, Xudaning könglidikilirini bilgüchi yoqtur. Emma bizning qobul qilghinimiz bolsa bu dunyadiki roh emes, belki Xudadin kelgen Rohtur; del shundaq bolghachqa biz Xuda teripidin bizge séxiyliq bilen ata qilinghan nersilerni bilip yételeyimiz».

Mushu yerde «Pend-nesihetler» 20:27de ayan qilinghangha oxshash, insanning rohi uning eng yadroluq yéri bolup, uning «bilish funksiyilik ezasi» ikenlikini körimiz. Shuning bilen bir waqitta biz yuquriqi ayettin köreleyimizki, Xudaning wehiyliri bolsa Uning Rohi arqiliq biwasite insanning rohigha ata qilinidu (elwette, mezkur insan Xudaning Rohidin «qayta tughulghan» bolsa, yeni uningda «yéngi bir roh» bolghan bolsa). Xudaning insan bilen alaqilishishi bar bolsa «Roh bilen roh uchrishishi» bolidu.

«Ibraniylargha» 12:22-24de Xudaning muqeddes bendilirining «Zi'on téghi»gha kélishi bilen érishken nurghun bext-beriketler ichide «**takamullashturulghan heqqaniy kishilerning rohlirigha** (kelduq)» déyilidu.

Bu dunyadin ketken, hazir «Zi'on téghi»da turuwatqan «heqqaniy

kishilarning rohliri» qandaqmu ularning «tiniqliri» bolsun?!

Grék tilidiki «pnyuma» («jan») dégen sözge kelsek, Injildiki «Wehiy» dégen kitabning «beshinchi péchet»i échilghanda, rosul Yuhanna töwendiki menzirini kördi: —

«Xudaning söz-kalami üçün we izchil guwahliq bergenliki wejidin öltürülgenlarning janlirini qurbangahning tégide kördüm. Ular qattiq awaz bilen nida séliship:

— Ey hakimmutleq Igimiz, muqeddes we heqiqiy bolghuchi! Sen qachanghiche yer yüzide turuwatqanlarni soraq qilmay, ulardin qénimizning intiqamini almaysen? — déyishetti.

Ularning herbirige birdin aq ton bérildi. Ulargha, özünglerge oxshash öltürülidighan qul-buraderliringlar hem qérindashliringlarning sani toshquche azghine waqit aram élishinglar kérek, dep éytildi» («Wehiy» 6:9-11)

Eger ölüm we tirilishning otturisida insanlarda héchqandaq es-hosh bolmisa, bu «janlar» qandaqmu Xudagha erkinlik bilen du'a qilalaydu, Xudamu qandaqsige ulargha shunche éniq jawab qayturidu?

Buni qandaq chüshendürisiz?

Emdi beshinchi so'algha kelduq: —

(e) «Mesihning ölümdin tirilishi heqiqiy jismaniy tirilish emesmu?»

«Közitish Munari»ning «Mesih Eysaning tirilishi toghruluq nurghun yildin béri telimi mundaq: —

«Eysaning «tirilishi» heqiqiy menidiki jismaniy tirilish emes; gerche körünüshte uning téni bolghini bilen, emeliyette «tirilgen ten» emes. U hertürlük tenlerde körüngen, shunga muxlisliri (mesilen Tomas) uni derhal toniyalmighan, hatta uning rast ikenlikigimu ishenmigen».

Ularning déginidek Rebbimizning tirilishi peqet Uning «rohi» yaki «jéni»ning birxil ayan qilinishi bolsa, undaqta bundaq «tirilish»ni «tirilish» dégili bolamdu? Yene kélip, «Közitish Munari»ning déginidek: «Roh nepeske barawer» bolsa, «Uning nepesi tirildi» dégili bolamdu? «Nepes» qandaqmu bir shexs bolup körünsun? Bu zadi qandaq gep?

«Yuhanna» 20:1-10de bizge melum qiliduki, Eysaning qebrisi quruq idi. Uningda héchqandaq jeset yoq idi. «Yuhanna» 2:21de Eysaning tirilishi toghruluq mundaq oquymiz: —

«Eysa: — ushbu ibadetxanini chuwuwetsenglar, Men üç kün ichide uni yéngiwashtin qurup chiqimen, — dédi.

... Halbuki, Uning «ibadetxana» dégini Uning Öz ténini körsetkenidi».

Démek, Uning téni (grék tilida «soma») qaytidin tirilidu; U Özi uni tirildüridu.

Mesih Eysa tirilgandin keyin Uning muxlisirigha özini ayan qilghan birnechche körünüshlirige qarayli: —

«We ular bu ishlar üstide sözlshiwatqanda, Özi tosattin ularning otturisida peyda bolup:

— Silerge aman-xatirjemlik bolghay! — dedi.

Ular birer rohni uchrattuqmu neme, dep xiyal qilip, alaqzade bolushup wehimige chüshti.

U ulargha:

— Némige shunche alaqzade bolup kettinglar? Némishqa qelbinglarda shek-guman chiqip turidu? Qollirimgha we putlirimgha qarap béqinglar! Méning Özüm ikenlikimni bilinglar! Méni tutup körünglar, rohning et bilen söngiki yoq, lékin Mende barliqini körisiler, — dedi.

We shundaq dégech put-qolini körsetti. Ular xushluqtin ishengüsi kelmey heyranuhes turghinida U ulardin:

— Silerning bu yerde yégüdek nersenglar barmu? — dep soridi. Ular bir parche béliq kawipi we bir parche hesel könikini uninggha sunuwidi, u élip ularning aldida yédi» («Luqa» 24:36-43)

Buningdin Rebbimizning jismaniy bir tende, emeliy bir tende tirilgenliki téximu éniq turmamdu? Némishqa U ularning köz aldida birnerse yeydu? Uning qorsiqi achtigmu? Ulargha Özini Men bir «Roh» emes, heqiqiy «Men» dep ispatlash üçün emesmu? U ulargha: «**Méning**

Özüm ikenlikimni bilinglar! Méni tutup körünglar, rohning et bilen söngiki yoq, lékin mende barliqini körisiler» deydu. U qandaqtur birxil «rohiy körünüş» emestur. U némishqa «söngelirim bar» deydu? Eger rosulliri peqet bir «sirtqi körünüş»nila körgen bolsa, unda qta «söngekler»ni tilgha élishning néme hajiti? Söngek ademning téni ichide bolmamdu?!

Mesih tirilgendin kéyin Özini muxlisirigha yene bir qétim ayan qilghinigha qarayli: «Yuhanna» 21:12de oquymiz: —

«— Kélinglar, nashta qilinglar — dédi. Muxlislarning ichidin héchkim uningdin:

— Sen kim bolisen? — dep sorashqa pétinalmidi. Chünki ular uning Reb ikenlikini bildi» («Yuhanna» 21:12)

« — Kélinglar, nashta qilinglar...». Qiziq bir ish shuki, Muqeddes Kitabta birnechche yerde mundaq tertip körünidu: (1) tirilish; (2) «tirilish» möjizisidin kéyin, Xudaning mömin bendilirining pat-pat bille tamaqlinishi.

Mesih Eysa kichik bir qizchaqni ölümdin tirildürgendin kéyin, u qizchaqning ata-anisigha uninggha birnerse yégüzüşni emr qildi: — «Eysa: — «Talita kumi» dédi. Bu sözning menisi «Qizim, sanga éytimenki, ornungdin tur» dégenlik idi. Qiz derhal ornidin turup mangdi.... U ulargha bu ishni héchkimge éytmasliqni qattiq tapilidi, shundaqla qizgha yégüdek birnéme bérishni éytti» («Markus»

5:40-43).

Eysa Mesih Lazarusni ölümdin tirildürgendin kéyin («Yuhanna» 11-bab), uzun ötmey biz Uning Lazarus hem uning a'ilisidikiliri, shundaqla Öz muxlisliri bilen bille tamaqlanghinini körimiz («Yuhanna» 12-babta).

Masih tirilgendin kéyin, muxlisliridin ikkisi Émayus yézisigha kétiwatqanda, U ularning yénigha kélip, yolda ulargha hemrah bolup mungdiship mangidu, lékin ular uni tonumaydu. U ularning öyige kirip méhman bolup olturghanda, u qoligha nan élip oshtup ulargha béridu — shu chaghdila ular uni tonuydu. Néme üçün U ular bilen tamaqta bille bolidu? Bu Uning tirilishining heqiqiy, jismaniy ten jehettin bolghanliqini ispatlash üçün emesmu? («Luqa» 24:30-31). Bu ish yene rosul Pétrus teripidin alahide tekitlinidu: —

«Biraq üçinchi küni, Xuda Uni qayta tirildürüp namayan qildi. Biraq hemme kishilerge emes, peqet Xuda Özi aldi bilen tallighan guwahchilar, yeni U ölümdin tirilgendin kéyin Uning bilen hemdastixan bolghan bizlarning arimizda namayan qildi» («Rosullarning Pa'aliyetliri» 10:40-41)

Bu guwahliq bolsa Reb Eysa Mesihning «heqiqiy, jismaniy tende bolghan tirilishi»ni tekitlesh üçün bérilgen emesmu?

Rebbimizning tirildürülgen téni derweqe bizning hazirqi ténimizdin bashqiche, bek alahididir. U xalighanche tuyuqsiz körünidu, tuyuqsiz ghayib bolidu. U xalisa birnechche xil siyaqta körüneleydu; yuqirida, ikki muxlisqa Éma'usqa barghan yolda körüngende **«Bu ishlardin kéyin, U**

ularning ichidiki yézigha kétiwatqan ikkeylenge bashqa siyaqta **köründi**» dep oquymiz. «Markus» 16:12). Némishqa Uni tonuyalmaydu? Uning körünüshi bashqiche bolghanliqi tüpeylidinmu? Yaq, halqiliq mesile shuki, «**Ularning közliri Uni tonushtin tutuldi**» («Luqa» 24:16)

Injilda bashqa yerlerde «**Ular uning Reb ikenlikini bildi**» dep oquymiz (mesilen, «Yuhanna» 21:12de)

Tirilgandin kéyin Mesih Magdalliq (Majdalliq) Meryemge körüngende, uninggha «**Manga ésilmighin!**» dep buyrudi («Yuhanna» 20:17). Némishqa «Manga ésilmighin!» deydu? «Bir roh», «bir nepes»ni tutush, yaki uninggha ésilish mumkinmu?

Mesih depne qilinghan qebre hazirghiche quruqtur. Némishqa quruq? Uning téni nege ketti? Némishqa bash kahinlar we aqsaqallar para bérip «Muxlisliri uning jesitini oghrilap ketti» dep gep tarqitidu?

Rebbimiz derheqiqeten tende, jismaniy jehettin ölümdin tirildi; u yene tende, jismaniy jehettin «Zeytun téghi»din asmangha kötürüldi; u kötürülgende muxlislarning yénida turghan ikki perishtining sözliri boyiche «**Shu Eysaning asmangha qandaq kötürülginini körgen bolsanglar, yene shu halda qaytip kélidu**» — U heqiqiy bir tende qaytip kélidu; Zekeriya peyghember bésharet bergendek «**Uning putliri shu küni Yérusalémning sherqiy teripining eng aldi bolghan Zeytun téghida turidu**». Démek, U qaysi yerdin kötürülgen bolsa, U shu yerge, yeni «Zeytun téghigha» qaytip kélip, towa qilghan Isra'il xelqini düshmenliridin qutquzidu.

(«Luqa» 50:24-51, «Rosullarning pa'aliyetliri» 1:9-12, «Zikiriya» 3:14-4ni we shuninggha munasiwetlik bolghan «Ezakiyal» 11:23nimu körüng).

Hulase

«Közitish Munari» teshkilatining saxta peyghember teripidin berpa qilinghanliqini, uning aldamchilik xizmitining saxta peyghemberler hem saxta telim bergüchiler teripidin dawam qilinghanliqini ispatlash üçün, yuqirida ularning ehkam-telimpliridin biz peqet birnechche halqiliq nuqtini tallap tehlil qilduq. Rebbimiz bizge agahlandurghandek («Matta» 7:15, 24:11) axirqi zamanda **«Nurghun saxta peyghemberler meydangha chiqip, nurghun kishilerni azduridu»**; «Közitish Munari» del shulardin biridur. Rebbimiz oqurmenni barliq aldamchiliqtin, barliq yalghanchiliqtin qutquzup, ajayib méhri-shepqiti bilen uni qarangghuluqning padishahliqidin Özining tilsimat yoruqluqigha qutquzghay! Izdinishingizni, Reb Eysa Mesihning ulughluqini, Uning kim ikenlikini heqiqeten bilip yétishingizni tosalghugha qarimay dawamlashturghaysiz; U perishte emes, toluq Xuda, Xudaning Oghli, hem toluq insandur; we u toluq Xuda we toluq insan bolghachqa, Uning kréstqa mixlinip bolghan qurbanliqi mukemmel bolup, u barliq insanlarni gunahliridin yuyalaydu we barliq insanlarni gunahning küch-qudritidinmu qutquzalaydu.

Peqet toluq Xuda we toluq insan bolghachqa, U «Bash kahin»

süpitide «Özi arqiliq Xudaning aldigha kelgenlerni üzül-késil qutquzushqa Qadir» we shundaqla «Xuda bilen insanlar arisida birdinbir kélishtürgüchi»dur. Nijatliq bolsa peqet Uni Uning Rohi arqiliq biwasite tonushtin wujudqa chiqidu.

«Menggülük hayat shuki, birdinbir heqiqiy Xuda — Séni we sen ewetken Eysa Mesihni tonushtin ibarettur» («Yuhanna» 17:3).